

Józsa Ágnes

Dolce Vita

Itália élménye két évszázad magyar művészetében - Magyar Nemzeti Galéria

Itália élménye, hát igen! Üddögélni a firenzei dóm lépcsőjén vagy a Santa Maria Novella előtt, nézegetve a homlokzati kunkorkákat és akkor egyszerűen mindenben rend lesz, nyugalom, mint a nem létező ez a teljesen örült-kusza, gyűlölettel teli világ. Be se kell menni a Dóm Múzeumba megnézni a világ számomra legszebb szobrát, Dona-

tello Mária Magdolnáját. Nem kell bemenni, mert tudom, hogy ott, és azt is, hogy merre vannak Giotto szelíd arcú asszonyai. Nézni a barátok állatok mozaikját a sienai katedrális márványpadlóján, s a dühöseket a modenai katedrális domborművein, Ravennában a valódi ég csillagos mását, Taorminában megkeresni azt a nézőpontot, ahol Csontváry ülhetett, s Bolognában egy olcsó kávézóba lépve meghatódni attól, hogy azt mondják

neked: áve.

Itália élménye. Sokunknak van. A Magyar Nemzeti Galéria nagyszabású időszakos kiállítása a magyar képzőművészek élményeiből rendezett bemutatót. Nem egy életművet vagy egy stílus-történeti korszakot tár elénk, hanem egy összetett, izgalmas és önfelelt intellektuális kalandra hív.

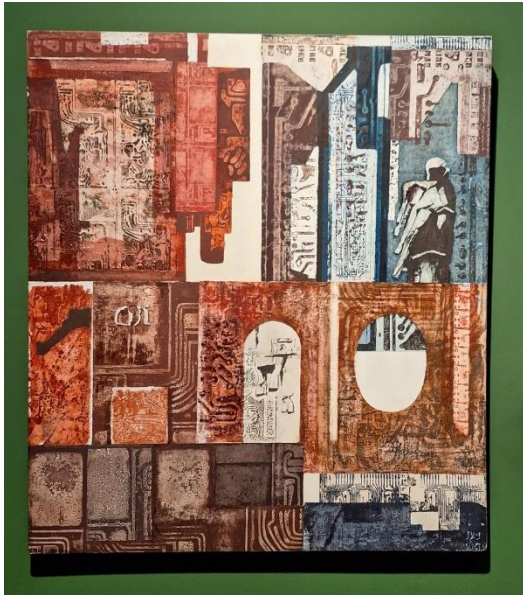
Arra vállalkozott ez a tárlat, hogy érzékeltesse, milyen inspirációs forrást jelent a mai napig a művészek számára az olasz föld, az olasz művészet, az olasz táj, az olasz kultúra. A válogatás

hetvenöt alkotótól százötven műtárgyat foglal magába évszázadokon átívelően. A művészek számára az Itália-élmény nem pusztán úti emlék, hanem egy kulturális tradíció átélése, befogadása. Láthatjuk itt nagy mesterek műveinek másolatait, autonóm ábrázolásokat és kortárs reflexiókat, amelyek kifejezik, hogy az utazás hogyan is újította meg egy művész munkásságát.

Itália élménye mindenkit megérint, de a művészet ezt hatványozottan adja vissza. Jelentős művészeink mindegyike megfordult ott. A tárlat programadó műve, a *Pásztorlányka*, amelynek a művész a *Szép mesterségek kezdete* címet adta. Ferenczy István 1818-ban azzal a céllal gyalogolt – igen, gyalogolt – Rómába, hogy az ott tanultakkal megteremtse a magyar szobrászatot. A mű 1822-ben készült el, s rajta a rajongott Canova hatása

éreződik. Ferenczyt József Nádor is meglátogatta Rómában, s négyszáz forint éves támogatást nyújtott számára. A kiállított szobor nagy feltűnést keltett, és amikor 1824-ben hazaköltözött, lelkesülten fogadták a reformkor hívei. De Idős Markó Károly, majd az őt követő Ligeti Antal is alkotott Firenzében. Ők voltak azok, akik hazatérve az ott szerzett élményekből megteremtették a magyar képzőművészeti életet. Ezt a tradíciót követték utánuk sokan.

Aki művész akart lenni, az Olaszországba utazott. Ott ismerkedtek az antik kultúrával és a reneszánsz, a barokk művészeinek alkotásaival. Nemcsak Csontváry járt Taorminában, de Vaszary János, Molnár C. Pál és Ligeti Antal is megörökítette Taorminát. Ligeti egy másik gyönyörű, *Agrigentót* (Sicilia) ábrázoló alkotását is láthatjuk. Ország Lilit se hagyjuk ki, *Labirintus*, *Pompei vörös falak* című képét az ottani élmény ihlette.

Az elmúlt kétszáz év minden jelentős művésze járt arra és a saját kifejezési eszköztárával adott formát az élménynek. Gulácsy Lajos Dante lelkét kutatta, Aba Novák Vilmos a gyönyörű donnákat, Egry József az

Isola bellán a tengeröblök fény-játékát, Szinyei-Mersét a tenger azúrja varázsolta el, Barabás Miklóst a messzi tájban a Vezuv pöfögése, Berény Róbertet pedig a forró homokon ernyők alá bújó napozók ihlették.

A fotóművészek sem maradtak ki a válogatásból. Így láthatjuk itt Pécsi József Velence-élményét, Lucien Hervé Szent János keresztelőkápolnáját és Reismann János *A Bernini kolonnádok* alatt című felvételét. Bár fekete-fehérek ezek a képek, színesen adják vissza az élményt.

A kortársak közül láthatjuk például Lengyel András *Itália felett az égjét*, Keserű Ilona *Borromini lépcsőjét*, Köves Éva sok képből komponált alkotását, no, és Benczúr Emese cukorkapapírokból alkotott *Let it be képét*, rajta a *Dolce vita* szóval. A szervezők ugyanis a *Dolce vita* címet adták a tárlatnak, abból az apropóból, hogy hatvanhat év óta láthatjuk

Fellini: *Édes élet* című korszakos, máig is vetített, nagy hatású filmjét. A képernyőkön jeleneteket is idéznek a filmből, ahogy Timár Péter – a *Dolce vitához* is köthető – *Csinibaba* mozijából is. Plakátokat is látunk, nemcsak a filmét, hanem Máté András 'MALÉV, Dél-Európa' témájú plakátját is.

„Mindenütt szín, mozgás és élet” (Vaszary János), az antik építészet évezredeken át megmaradó csodája, a reneszánsz művészek szobrai, festményei, de a táj, a pineák illata, a borok zamata, az ételek íze mindmind Itália, ami megidéződik itt is kétszáz év magyar művészeinek alkotásaiban.

A kiállítás kurátora: Prágai Adrienn, a Szépművészeti Múzeum–Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze